

Zbierka cirkevnoprávných predpisov

Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku

Ročník 24

21. decembra 2017

Čiastka 5/2017

OBSAH:

7/2017

STANOVISKO

osobitného senátu Generálneho súdu ECAV na Slovensku č. OS GS-7/2017

Zbierku cirkevnoprávných predpisov ECAV na Slovensku vydáva Generálny biskupský úrad v Bratislave pre vnútornú potrebu cirkvi. Redaktor: Dr. Jaromír Šuma. Zbierku dostávajú všetky biskupské, seniorské a farské úrady, predseda Generálneho súdu ECAV, generálny žalobca a zverejňuje sa na www.ecav.sk.

7/2017**STANOVISKO**
osobitného senátu Generálneho súdu ECAV na Slovensku
č. OS GS-7/2017

Generálny súd ECAV na Slovensku v osobitnom senáte podľa § 4 CÚZ č. 6/2000 v zložení: prof. JUDr. Ján Svák, DrSc., predseda Generálneho súdu a predseda Osobitného senátu Generálneho súdu, členovia senátu, Mgr. Beáta Fraňová, Mgr. Katarína Zaťková, JUDr. Jaroslav Kaša, Mgr. Zuzana Germanová, JUDr. Dagmar Valovičová, Mgr. Vladimír Ferencčík, na neverejnom zasadnutí konanom na Generálnom biskupskom úrade v Bratislave dňa 12. 12. 2017

na žiadosť: Predsedníctva ECAV zo dňa 21. 11. 2017

vo veci: zaujatia stanoviska k otázkam:

1. Má cirkevný súd právomoc konať vo veciach o udeľovaní a odnímaní kanonických misií podľa čl. 33 ods. 2 písm. e) CZ č. 1/1993, ktorým bola prijatá Ústava ECAV na Slovensku?
2. Ktorý cirkevný súd je príslušný na konanie o právach člena cirkvi podľa § 6 CZ č. 1/2004 o konaní na cirkevných súdoch, ak tieto práva boli porušené rozhodnutím Zboru biskupov?

zaujal toto

s t a n o v i s k o :

1. Zbor biskupov je podľa čl. 33 ods. 2 písm. e) Ústavy ECAV jediným cirkevným orgánom ECAV, ktorý udeľuje a odníma kanonickú misiu učiteľom teologických predmetov na vysokých školách a na školách s celocirkevnou pôsobnosťou a táto jeho ústavná kompetencia nemôže byť nahradená žiadnym iným cirkevným orgánom ECAV na Slovensku. Cirkevný súd má právomoc preskúmať postup Zboru biskupov pri odnímaní kanonickej misie, či bol v súlade s cirkevnoprávnymi predpismi.
2. Odňatie kanonickej misie učiteľom teologických predmetov na vysokých školách a na školách s celocirkevnou pôsobnosťou nie je možné pokladať za disciplinárne opatrenie. Generálny súd má na základe čl. 37, ods. 2 Ústavy ECAV na Slovensku právomoc ako prvostupňový orgán rozhodovať len o disciplinárnych previneniach proti členom generálneho predsedníctva cirkvi a členom dištriktuálnych predsedníctiev. Odňatie kanonickej misie nie je disciplinárnym opatrením a preto na preskúmanie postupu pri

rozhodnutí Zboru biskupov na odňatie kanonickej misie je príslušný dištriktuálny súd ako súd prvostupňový.

O d ô v o d n e n i e :

K otázke, či má cirkevný súd právomoc konať vo veciach o udeľovaní a odnímaní kanonických misií.

1. Osobitný senát sa zaoberal otázkami podstaty kanonickej misie, subjektami s rozhodovacou právomocou v tejto oblasti ako aj procesným postupom pri udeľovaní a odnímaní kanonických misií, na základe analýzy príslušného textu Ústavy ECAV zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o vysokých školách“) ako aj Štatútu EBF Univerzity Komenského v Bratislave (ďalej „Štatút“).

2. Kanonická misia umožňuje pedagogické pôsobenie učiteľom teologických predmetov na vysokých školách. Vysokoškolské vzdelávanie na verejnej vysokej škole alebo bohosloveckej fakulte sa vykonáva na jej špecializovanom pracovisku zákonne označenom ako kňazský seminár. V zmysle § 39 ods. 1 zákona o vysokých školách sa vysokoškolské vzdelávanie a výchova študentov v kňazskom seminári uskutočňuje v duchu hodnôt podporovaných príslušnou cirkvou v súlade s vnútornými predpismi príslušnej cirkvi. Podrobnosti upravujú na základe § 34 vnútorné predpisy vysokej školy, ktoré sa predkladajú akademickému senátu fakulty po vyjadrení sa príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti v súlade s vnútornými predpismi cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Na základe tejto zákonnej blankety prijala Univerzita Komenského v Bratislave Štatút, ktorý už vo svojej Preambule (základnej interpretačnej norme Štatútu) uvádza, že „vzájomné vzťahy členov Akademického senátu EBF neurčuje moc, ale duchovná autorita. Podľa čl. 35 ods. 1 Štatútu EBF UK zaručuje na svojej pôde slobodu vedeckého bádania, výskumu, vývoja, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti a zverejňovania ich výsledkov pri zachovaní práva Evanjelickej cirkvi a v. na Slovensku udeliť a odňať poverenie na vykonávanie pedagogickej činnosti na fakulte (*venia docendi*).¹

Podľa čl. 70 Štatútu „Vysokoškolskí učitelia pôsobia vo funkciách profesor, hosťujúci profesor, docent, odborný asistent, asistent a lektor. Pracovné miesta vysokoškolských učiteľov a funkcie profesorov a docentov sa obsadzujú výberovým konaním v rozsahu schválenej štruktúry pracovných miest vysokoškolských učiteľov na EBF UK a inej súčasť EBF UK. Na obsadenie miest vysokoškolských učiteľov na EBF UK sa vyžaduje poverenie cirkvi (*venia docendi*).²“

Na základe tejto jednoznačnej právnej úpravy vyplýva, že kanonická misia je poverením cirkvi (ECAV) – *venia docendi* na obsadzovanie miest vysokoškolských profesorov ako obligatórna podmienka pre pôsobenie vysokoškolských učiteľov vo funkciách profesor,

¹ § 4 ods. 1 písm. a) zákona o vysokých školách.

² § 77 ods. 1 a § 34 ods. 2 zákona o vysokých školách.

hostujúci profesor, docent, odborný asistent, asistent a lektor. Tento inštitút priamo zabezpečuje aplikáciu zákona o vysokých školách pre verejné vysoké školy bohoslovecké, bohoslovecké fakulty verejných vysokých škôl a konfesijných verejných vysokých škôl. Bez udelenia kanonickej misie nie je možné vysokoškolské pôsobenia učiteľa na týchto vysokých školách. Nevylučuje však pôsobenie na vysokej škole napríklad v rámci vedy a výskumu.

3. Právomoc udeľovať a odnímať kanonickú misu učiteľom teologických predmetov na vysokých školách a na školách s celocirkevnou pôsobnosťou má podľa čl. 33 ods. 2 písm. e) Ústavy ECAV Zbor biskupov. Zbor biskupov je podľa čl. 34 Ústavy ECAV po prvé zodpovedným orgánom Evanjelickej cirkvi v duchovných veciach a po druhé jediným orgánom v rámci ECAV, ktorý udeľuje a odníma kanonickú misiu.

4. Rozhodnutie ECAV o udelení alebo o odňatí kanonickej misie ako jediného orgánu ECAV s touto právomocou je konečné a priamo vykonateľné s pôsobením na vznik, zmenu alebo zánik právnych vzťahov. Otázkou je, či ho možno považovať za také, ktoré by tvorilo výnimku z ústavnej zásady dvojinštančného rozhodovania cirkevných orgánov, ktorú *expressis verbis* (výslovne a jednoznačne) vymedzuje čl. 15 ods. 2 Ústavy ECAV. Ústava ECAV v tomto smere žiadnu výnimku nestanovuje, to znamená, že aj rozhodnutie Zboru biskupov podlieha dvojinštančnému režimu.

5. Aplikácia dvojinštančného režimu na rozhodnutie Zboru biskupov musí vychádzať z predmetu rozhodnutia a jeho podstaty. Zo samotnej podstaty sú z dvojinštančného konania vylúčené aktivity Zboru biskupov pri plnení všeobecných úloh, ktoré vychádzajú zo zodpovednosti Zboru biskupov za duchovné veci v ECAV vymedzených v čl. 32 ods. 1 Ústavy ECAV. Spomedzi nich má decízny charakter rozhodnutie, ktorým sa udeľuje alebo odníma kanonická misia. Výkon kanonickej misie možno považovať za výkon práva osoby, ktorej sa takéto rozhodnutie dotýka. Odňatím tohto práva dochádza k jeho porušeniu. K porušeniu môže dôjsť z procesných dôvodov a vecných dôvodov.

Vecné dôvody sú založené na obsahu výkonu kanonickej misie, ktorá vychádza z „duchovných vecí“ a môže ich posudzovať jedine orgán zodpovedný za duchovné veci v cirkvi ECAV.

Procesné dôvody porušenia práva vychádzajú zo všeobecných princípov právneho štátu. V právnom štáte orgánom, ktorý *a priori* sankcionuje procesnoprávne veci je súd, bez ohľadu na predmet rozhodovania, ako nezávislý a nestranný orgán. Obsahom preskúmania porušenia práva z procesných dôvodov môže byť napríklad posúdenie toho či nebola porušená kontradiktórnosť konania vedúceho k vydaniu predmetného rozhodnutia, vrátane práva na vypočutie osoby, voči ktorej smeruje rozhodnutie. Ďalej samotné rozhodnutie nemôže byť arbitrárne, to znamená vydané bez adekvátneho odôvodnenia.

6. Všeobecné princípy preskúmateľnosti rozhodnutia cirkevného orgánu sú východiskom pre určenie právomoci cirkevného orgánu preskúmať rozhodnutie Zboru biskupov, ktorým sa odňala kanonická misia. Relevantným orgánom sú v tomto smere cirkevné súdy, ktoré na základe čl. 34 Ústavy ECAV chránia Evanjelickú cirkev, jej organizáciu, práva a oprávnené záujmy jej členov i organizačných jednotiek cirkvi. Na základe toho podľa čl. 6 písm. b) Cirkevného zákona č. 1/2004 o konaní na cirkevných súdoch majú cirkevné súdy rozhodovať

o právach, povinnostiach a právom chránených záujmoch člena cirkvi. Majú teda aj právomoc rozhodovať o porušení práva na výkon kanonickej misie rozhodnutím Zboru biskupov.

K otázke, ktorý cirkevný súd je príslušný na konanie o právach člena cirkvi, ak tieto práva boli porušené rozhodnutím Zboru biskupov.

1. Pri vymedzení príslušného cirkevného súdu sa Osobitný senát riadil ustanoveniami čl. 36 a 37 Ústavy ECAV ako aj § 6 a 7 Cirkevného zákona č. 1/2004 o konaní na cirkevných súdoch. V rámci toho sa zaoberal vecnou, osobnou a miestnou príslušnosťou.
2. Pri určovaní vecnej príslušnosti vychádzal z definičného vymedzenia kanonickej misie, ktorou sa už zaoberal pri posudzovaní právomoci cirkevného súdu na konanie o porušení práva člena cirkvi odňatím kanonickej misie na základe rozhodnutie Zboru biskupov. Odňatie kanonickej misie je vyjadrením zániku poverenia vysokoškolského učiteľa na vykonávanie pedagogickej činnosti na fakulte, tzv. *venia docendi*. Spôsobilosť vykonávať túto pedagogickú činnosť určuje Zbor biskupov na základe čl. 33 ods. 2 písm. e) Ústavy ECAV. Vzhľadom na neexistenciu práva na výkon verejnej funkcie (Ústava Slovenskej republiky garantuje len právo na prístup k verejnej funkcii) záleží na vnútornom rozhodnutí Zboru biskupov či spôsobilosť na výkon kanonickej misie trvá alebo nie. Zánik výkonu kanonickej misie nie je sankciou za disciplinárne previnenie, ale je vyjadrením zániku spôsobilosti na výkon tejto funkcie. Preto sa budú na odňatie kanonickej misie aplikovať cirkevnoprávne predpisy upravujúce práva a oprávnené záujmy člena cirkvi a nie predpisy o disciplinárnej zodpovednosti a disciplinárnom konaní. Príslušným na konanie je cirkevný súd a nie disciplinárny orgán.
3. Vecná pôsobnosť je určená predmetom konania, ktorým je rozhodovanie o právach, povinnostiach a právom chránených záujmoch člena cirkvi podľa § 6 písm. b) CZ o konaní na cirkevných súdoch. Pri rozhodovaní o tom, ktorý cirkevný súd je príslušný na konanie vo veci porušenia práva člena cirkvi odňatím jeho kanonickej misie Osobitný senát vychádzal zo znenia čl. 36 ods. 2 Ústavy ECAV, ktorý určuje generálnu príslušnosť na konanie cirkevného súdu ako súdu prvého stupňa. Podľa doslovnej ústavnej dikcie dištriktuálny súd ako súd prvého stupňa rozhoduje o všetkých veciach patriacich do rozhodovacej pôsobnosti súdnictva cirkevným zákonom. Jedinú výnimku predstavuje čl. 37 ods. 2, ktorý určuje, že Generálny súd ECAV ako súd prvého stupňa rozhoduje v disciplinárnych veciach proti členom generálneho predsedníctva a členom dištriktuálnych predsedníctiev. Konanie o porušení práva člena cirkvi odňatím kanonickej misie nie je disciplinárnym konaním a preto ako súd prvého stupňa v týchto veciach koná dištriktuálny súd.
4. Pri určovaní miestnej príslušnosti Osobitný senát postupoval podľa všeobecného princípu zakotvenom v § 7 ods. 3 CZ o konaní na cirkevných súdoch, že miestne príslušným súdom je súd, v ktorého obvode sa nachádza sídlo účastníka, voči ktorému návrh smeruje. Sídlo Zboru biskupov je v obvode Západného dištriktu ECAV a preto miestne príslušným na konanie o porušení práva odňatím kanonickej misie je Dištriktuálny súd Západného dištriktu.

Poučenie:

Toto stanovisko je konečné a nie je možné sa proti nemu odvolať. Toto stanovisko je záväzné pre ECAV, všetky jeho cirkevné organizačné jednotky aj pre všetkých členov ECAV.

Bratislava dňa 12. 12. 2017

**Prof. JUDr. Ján Svák, DrSc., v. r.
predseda Generálneho súdu
a predseda Osobitného senátu Generálneho súdu**